

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA	11
Kim są autorzy tej książki?	11
Po co powstała ta książka?	13
O czym jest ta książka?	14
Komu chcielibyśmy podziękować?	17
1. Podstawy i koncepcje psychologiczne	19
Czym są finanse behawioralne?	20
Dlaczego finanse behawioralne mają znaczenie dla praktyków?	22
Jakie są podstawowe założenia finansów behawioralnych?	24
Czym jest teoria perspektywy i co mówi o naszych zachowaniach w momencie dokonywania wyboru?	26
Czym jest efekt dyspozycji i dlaczego jest on niekorzystny dla inwestorów?	30
Co to takiego heurystyka?	33
Jaką rolę odgrywają heurystyki w procesie formułowania opinii i podejmowania decyzji?	36
W jaki sposób heurystyka reprezentatywności wpływa na zachowania związane z podejmowaniem decyzji i formułowaniem osądów?	38
Jakie dwa błędy behawioralne najczęściej wynikają z zastosowania heurystyki reprezentatywności?	40
Czym jest heurystyka dostępności i jak może wpływać na decyzje inwestycyjne?	42
W jaki sposób zakotwiczenie wpływa na decyzje inwestycyjne?	45
Czym jest heurystyka afektu i jak oddziałuje na proces decyzyjny?	47

Czym jest ramowanie i jak może wpływać na proces podejmowania decyzji?	48
Jaką rolę w finansach behawioralnych odgrywają błędy behawioralne?	50
Jaką rolę w finansach behawioralnych odgrywają nieefektywne rynki?	52
Jakie odkrycia doprowadziły do powstania i ugruntowania koncepcji finansów behawioralnych?	53
W jaki sposób kryzys z lat 2007–2008 wpłynął na rozwój wiedzy na temat ludzkich zachowań?	56
Jakie zarzuty stawiają krytycy finansom behawioralnym? Jakie wskazują ich słabości?	58
Czy inwestorzy mogą wykorzystać w praktyce anomalie rynkowe rozpoznane przez finanse behawioralne?	61
Jaki wkład wnoszą finanse behawioralne w rozwikłanie zagadki zmienności?	62
W jaki sposób niechęć do straty tłumaczy zachowania inwestorów w obliczu spadków na rynku?	64
2. Błędy poznawcze	67
Czym są błędy behawioralne i dlaczego warto się nimi interesować?	68
Czym są błędy poznawcze? Jakie wyróżniamy trzy główne ich typy?	71
Czym jest błąd konserwatyzmu i jak może wpływać na podejmowanie decyzji?	73
Czym jest efekt potwierdzenia i jakie wywołuje skutki?	76
Czym jest egotyzm atrybucyjny?	78
Czym jest efekt pewności wstecznej i jak może wpływać na decyzje inwestycyjne?	80
Czym jest złudzenie kontroli i jak może wpływać na proces podejmowania decyzji?	83
Czym jest błąd dobrej znajomości i czym się przejawia w działalności inwestycyjnej?	85
Czym jest błąd ramowania i jak może wpływać na decyzje finansowe?	88

Czym jest błąd ograniczonej uwagi i jak może wpływać na proces decyzyjny?	91
Czym jest księgowanie umysłowe i jaki może być jego negatywny wpływ na stan finansów inwestora?	94
Czym jest efekt wyniku i jakie może rodzić problemy dla inwestorów?	97
Czym jest efekt bliskości w czasie i jak może wpływać na wyniki inwestycyjne?	99
Jak kryzys finansowy z lat 2007–2008 zmienił tolerancję inwestorów na ryzyko i jak wpłynął na błędy poznawcze?	102
Jakie są zależności między przynależnością do konkretnego typu inwestycyjnego a podatnością na określone błędy poznawcze?	103
Czy rozeznanie w kwestii błędów poznawczych pomaga bardziej świadomie podejmować decyzje finansowe?	105
Jak sobie radzić z błędami poznawczymi, które mogą wpływać na proces decyzyjny?	107
3. Błędy emocjonalne i czynniki społeczno-kulturowe	111
Jaką rolę odgrywają emocje w procesie inwestowania?	112
Czym różnią się błędy emocjonalne od poznawczych?	113
Czym jest niechęć do straty i jak wpływa na podejmowanie decyzji?	114
Czym jest błąd nadmiernej pewności siebie i jakie niebezpieczeństwa mogą się z nim wiązać?	115
Jaką rolę nadmierna pewność siebie odgrywa w decyzjach finansowych, w szczególności tych związanych z niepowodzeniem lub potencjalnym błędem inwestycyjnym?	117
Czym jest błąd samokontroli i jak może wpływać na wyniki inwestycyjne?	118
Czym jest efekt status quo i dlaczego może stanowić zagrożenie dla inwestorów?	119
Jak efekt posiadania oddziałuje na inwestorów?	120
Czym się przejawia unikanie żalu i jak może wpływać na inwestorów?	121
W jaki sposób emocje i nastroje mogą wpływać na decyzje inwestycyjne?	122

W jaki sposób emocje i nastroje mogą wpływać na rynki?	124
Jakie działania potęgują, a jakie ograniczają oddziaływanie emocji na przebieg procesu decyzyjnego?	126
Czym są błędy kulturowe?	126
W jaki sposób zaufanie i błąd zakupu krajowego wpływają na decyzje finansowe?	127
W jaki sposób interakcje społeczne wpływają na zachowania ludzi, w szczególności zaś na ich zachowania inwestycyjne?	128
Jaką rolę społeczną w sferze inwestowania odgrywają kluby inwestycyjne?	129
W jaki sposób tożsamość i normy społeczne wpływają na postępowanie ludzi, zwłaszcza w sprawach inwestycyjnych?	130
W jaki sposób kapitał społeczny wpływa na ludzi, w szczególności na ich decyzje inwestycyjne?	131
W jaki sposób nastawienie wpływa na decyzje inwestycyjne?	133
Czy pogoda może wpływać na decyzje inwestycyjne?	135
Jak można mierzyć nastroje inwestorów i dlaczego jest to ważne?	136
4. Zachowania inwestora	139
Jaki może być wpływ błędów behawioralnych na wyniki inwestycyjne?	140
Jak nadmierna pewność siebie i egotyzm atrybucyjny wpływają na decyzje inwestorów?	143
W jaki sposób efekty dyspozycji, teorii perspektywy oraz nastrojów rynkowych wpływają na zachowania inwestorów?	145
Jak zjawisko ograniczonej uwagi wpływa na wybory inwestycyjne?	146
Dlaczego niektórzy inwestorzy zbyt intensywnie handlują?	149
Czym jest hiperboliczne obniżanie wartości i dlaczego warto o nim wiedzieć?	151
Dlaczego inwestorzy nie pilnują dywersyfikacji portfela?	153
W jaki sposób cechy osobowości wpływają na zachowania inwestorów?	155
W jaki sposób czynniki demograficzne i socjoekonomiczne wpływają na decyzje inwestorów?	158
W jakim stopniu błędy poznawcze dotyczą wytrawnych inwestorów z dobrym rozeznaniem w sytuacji?	160

Jakie błędy poznawcze wpływają na decyzje inwestorów profesjonalnych?	162
W jakim stopniu nastrój wpływa na proces inwestycyjny i inne decyzje o charakterze finansowym?	163
W jaki sposób interakcje społeczne i presja otoczenia wpływają na zachowania inwestorów?	164
Jak owczy pęd wpływa na rynki?	165
Czy należy inwestować w akcje firmy, w której się pracuje?	167
Jakie błędy behawioralne skłaniają inwestorów do zakupu bądź sprzedaży pewnych określonych funduszy inwestycyjnych?	168
5. Impuls	171
Czym jest zależność od ram?	172
Jak można zaprezentować zależność od ram na przykładzie?	174
W jaki sposób zależność od ram może wpływać na politykę zdrowotną?	175
W jaki sposób ramowanie wpływa na skłonność do podejmowania ryzyka i ocenę zwrotów?	177
W jaki sposób ramowanie wpływa na prognozy inwestycyjne?	181
W jaki sposób ramowanie wpływa na podejście do kont emerytalnych?	183
W jaki sposób zależność od ram wpływa na podejście do ubezpieczenia społecznego?	186
W jaki sposób banki wykorzystują ramowanie, aby zachęcać ludzi do oszczędzania?	187
Czy presja środowiska może zwiększyć zainteresowanie programami oszczędnościowymi?	189
W jaki sposób wykorzystuje się ramowanie, aby zachęcać do wspierania dobroczynności?	192
W jaki sposób ramowanie informacji o zwrotach wpływa na wynik procesu decyzyjnego?	194
Czym jest rewolucja impulsu?	198
W jaki sposób można wykorzystywać ramowanie, aby nakłaniać ludzi do podejmowania niekorzystnych decyzji finansowych?	199

Jak kredytodawcy wykorzystali ramowanie, aby nakłonić nabywców nieruchomości do zaciągania niebezpiecznych kredytów hipotecznych, za sprawą których doszło do kryzysu finansowego z lat 2007–2008?	201
W jaki sposób pracodawcy mogą wykorzystywać zjawisko impulsu, aby wspierać pracowników w podejmowaniu decyzji dotyczących inwestycji emerytalnych?	206
Czy impulsy są skuteczne?	209
6. Kompetencje poznawcze	213
Jakie procesy poznawcze wiążą się z działalnością inwestycyjną?	214
Jak się kształtują zależności między IQ a sukcesem inwestycyjnym?	215
Czym się różni myślenie analityczne od intuicyjnego?	217
Po czym można poznać człowieka, który myśli świadomie?	218
Jakie znaczenie ma tryb myślenia dla finansów behawioralnych i jak wpływa na wyniki inwestycyjne?	222
Jak postępują lepiej przeszkoleni i bardziej doświadczeni inwestorzy?	224
Jakie skutki wywołuje proces poznawczy zwany teorią umysłu?	225
Na czym polega starzenie się w sferze poznawczej?	227
Czy w związku ze starzeniem się w sferze poznawczej osoby starsze są bardziej narażone na oszustwa finansowe?	230
Czy tolerancja na ryzyko zmienia się z wiekiem?	233
W jaki sposób proces starzenia się w sferze poznawczej wpływa na skład portfela?	235
Jakie znaczenie ma starzenie się w sferze poznawczej z punktu widzenia finansów behawioralnych?	236
Jak brak snu wpływa na zdolności poznawcze i proces podejmowania decyzji finansowych?	237
Czym jest dysonans poznawczy i w jaki sposób objawia się w praktyce?	239
Czy doświadczenie i kompetencje w zakresie inwestowania chronią przed szkodliwymi zachowaniami finansowymi?	242
PRZYPISY	243